

İNTERNETTEN SATIŞ YAPMAK İSTEYEN FİRMALARIN SANAL MAĞAZALARDAN SANAL ALAN KİRALANMASI

VIRTUAL AREA RENTALS FROM THE VIRTUAL STORES COMPANIES THAT WANT TO MAKE E- COMMERCE

Mustafa ŞEN*

ÖZ

Fiziki olarak karşı karşıya gelmeksizin, elektronik ortamda gerçekleştirilen çevrimiçi iktisadi ve ticari her türlü faaliyet, elektronik ticaret (e-ticaret) olarak tanımlanmaktadır. Küresel ekonomi ve bilişim alanında yaşanan gelişmeler e-ticaretin hacmini her geçen gün artırmaktadır. İnternet üzerinden yapılan ticari işlemler, üreticiler ve tüketiciler açısından birçok yasal imkân ve avantaj sağlamaktadır. Sanal mağazacılık uygulamaları ile ürün ve hizmet satışı elektronik ortama taşınarak fiziki olmayan bir ortamda ticaretin yapılması sağlanmıştır. Sanal mağazacılığın çapı öylesine büyümüştür ki, internetten satış yapmak isteyen firmalar sanki bir işhanı veya AVM'den yer kiralarcasına söz konusu sanal mağazalardan sanal alanlar kiralar hale gelmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Elektronik Ticaret, Sanal Mağaza, Mesafeli Satış Sözleşmesi.

ABSTRACT

Electronic commerce (e-commerce) is defined as any kind of on-line economic and commercial activity carried out in an electronic environment without physical confrontation. Developments in the field of global economy and information are increasing the volume of e-commerce day by day. Commercial transactions made over the Internet provide many legal possibilities and advantages in terms of producers and consumers. Commercial transactions made over the Internet provide many legal possibilities and advantages in terms of producers and consumers. With the virtual merchandising applications, the sale of products and services was carried out in electronic environment and trade was made in a non-physical environment. The size of the virtual storehouse grows so much that the companies that want to sell from the internet have been renting virtual areas from virtual stores like a business center or a mall.

Keywords: internet, e-commerce, virtual store, distance sales contract

* Mali Hizmetler Uzmanı

1- GİRİŞ

İnternet üzerinden yapılan ticari işlemler, üreticiler ve tüketiciler açısından ekonomik avantajlar yaratmakta ve zaman tasarrufuna imkân sağlamaktadır. Elektronik ticaret uygulamaları açısından sanal mağazacılık, genel olarak ürün ya da hizmet satışı gerçekleştiren firmaların web siteleri olarak tanımlanır. Diğer bir deyişle sanal mağazacılık perakende mağazacılığın internet ortamındaki halidir. Elektronik ticarete ilişkin işlemler, sanal mağazalar aracılığıyla gerçekleştirilir. Sanal mağazacılık nihayetinde ticari bir faaliyet yahut başka bir deyişle alım-satım işlemi olduğundan, vergiyi doğuran olay, mesafeli satış sözleşmesi, ödemeler, komisyon ücretleri veya fatura düzenlenmesi gibi konular yönünden vergisel uygulamalara tabidir. Satış yapmak isteyen aracı firmalar tarafından sanal mağazaların tescilli internet adresinin veya bazı kısımlarının kiralanması elektronik işlemler kapsamında oldukça sık başvuru alan bir uygulamadır.

2- SANAL MAĞAZACILIK UYGULAMALARI

Bilindiği üzere sanal mağaza, fiziksel bir mağaza donanımı olmaksızın ürün veya hizmetlerin bir internet sitesi aracılığıyla sergilenmesi ve çevrimiçi sipariş yöntemiyle satılmasıdır. İnternette sanal mağaza açmanın maliyeti fiziksel bir mağaza açmanın maliyetine kıyaslandığında oldukça düşüktür.

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de tüketicilerin alışkanlıklarının ve standartlarının değişmesi ve zaman tasarrufunun oldukça değerli hale gelmesi, geleneksel yöntemlerle yapılan alışverişe alternatif bir yöntem olan internet üzerinden alışverişin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Gün geçtikçe sayısı artan sanal mağazalar, bu konuda tüketicilere giderek çeşitlenen ve artmakta olan seçenekler sunmaktadır.¹

Sanal mağazaların kurulması ürün veya hizmet satmak isteyenlere maliyet avantajı sağlamaktadır. Bu alanda hizmet verenler kira, personel gideri, bina maliyetleri gibi karı azaltan giderlerden kurtulmaktadır. Sanal mağaza açacakların bir şirkete sahip olmaları gerekir. Tüm vergisel işlemler şirket üzerinden yapılmaktadır. Sanal mağaza açmak için vergi levhası, sanal pos, domain sahipliği, sunucu ve banka hesabı bulunmalıdır.

Günümüzde birçok ünlü marka sanal mağaza açarken, internet servis sağlayıcıları oluşturdukları alışveriş merkezlerinde sanal mağaza kiralama başlanmışlardır. Bu gelişmeler elektronik ticaret konusunda danışmanlık veren şirket sayısının da artmasına yol açmıştır.² Nitekim günümüzde en fazla rağbet gören uygulama alıcı ve satıcıları buluşturmak suretiyle yapılan sanal mağazacılıktır. Bu tarz mağazacılıkta ürününü internet ortamında pazarlamak isteyen satıcılar, kendi sitelerini kurmak yerine var olan bir sanal mağazadan kiralama yoluyla yer satın almakta ve ürünlerini burada sergilemektedir. Tüketici ise ürünü hangi firmadan aldığı konusunda bilgi sahibi olarak, söz konusu sanal mağazadan alışveriş yapma imkânına kavuşur. Bu noktada sanal mağaza alıcı ve satıcıyı buluşturan, ödeme işlemlerine aracılık yapan ve belli noktalarda sorumluluğa sahip olan bir konumdur.

Alıcı ve satıcıların buluşturulduğu sanal mağazacılık uygulamalarıyla tüketicilere yüzlerce satıcı arasından istediği ürünü istediği en uygun fiyata bulma imkânı tanınmıştır. Satıcılar ise ürün ve hizmetlerini sayısı gün geçtikçe artan internet kullanıcılarına sunarak farklı coğrafi bölgelere ulaşma

¹ A. H. Turan, (2008) “İnternet Alışverişi Tüketici Davranışını Belirleyen Etmenler: Geliştirilmiş Teknoloji Kabul Modeli (E-TAM) İle Bir Model Önerisi”, Akademik Bilişim Konferansı, Çanakkale, s.728.

² E-Ticaret ve Turizm Sektörü, Kuşadası Ticaret Odası Yayını, s.8, <http://www.kuto.org.tr/img/kuto/raporlar/04.pdf>

imkânı yakalamışlardır. Sanal mağazacılık işlemlerinde kredi kartı kullanımı, komisyon ödemesi gibi ticari işlemler ziyadesiyle kullanıldığından, belge düzeni ve fatura tespitinin yürürlükteki kanunlara uygun olarak yapılması gerekmektedir.

3- MESAFELİ SATIŞ SÖZLEŞMELERİ

Mesafeli satış sözleşmeleri, internet alışverişlerinin artmasıyla beraber popüler hale gelmiş bir sözleşme türüdür. Mesafeli satım sözleşmesini; satıcı ile tüketicinin fiziksel olarak karşı karşıya gelmediği ve satıcının mesafeli sürüme özgü olarak organize ettiği bir satış ağı çerçevesinde, mal 165 edimi ile ilgili olarak, münhasıran bir veya birden çok mesafeli iletişim aracı yardımıyla kurulan satım sözleşmesi şeklinde ifade etmek mümkündür.³

Mesafeli satış sözleşmesini oluşturan unsurlar vardır. Bir sözleşmenin mesafeli sözleşme olarak nitelenebilmesi için; tüketici ile satıcı veya sağlayıcı arasında, bir malın teslimi veya bir hizmetin sağlanması amacıyla, yalnızca iletişim araçları kullanılarak ve mesafeli sürüm amacıyla organize edilmiş bir sistem dâhilinde akdedilmiş olmalıdır. Mesafeli sözleşme hükümlerinin uygulanmayacağı istisnai sözleşme türlerinden olmamalıdır.⁴

Mesafeli sözleşmeler tüketicinin iletişim araçlarını kullanarak bulunduğu yerden alışveriş yapmasına imkân sağlar. Tüketici evinden, işyerinden hatta mobil iletişim araçlarını kullanarak hareket halindeyken herhangi bir yerden, alışveriş yaparak emekten, zamandan ve paradan tasarruf sağlar. Satıcı açısından mesafeli sözleşmeler, mağaza ve personel gibi giderlerin azalmasını sağlayarak olumlu etkilere yol açmışlardır. Mesafeli sözleşmeler sayesinde işletmeler, daha az personele ihtiyaç duymakta, daha az mağaza, vitrin, teşhir masrafına katlanmakta ve böylece daha az maliyetle karşı karşıya kalmaktadırlar. Firmaların maliyeti düşürmesi kendilerinin olduğu kadar, fiyatlara yansdığı ölçüde tüketicinin de yararına sonuçlara yol açmaktadır.⁵

4- SATIŞ YAPMAK İSTEYEN ARACI FİRMALARIN SANAL MAĞAZADAN YER KİRALAMASI

Satış yapmak isteyen firmaların kendi internet sitelerini ve buna ilişkin altyapılarını kurmaları yerine ismi daha çok bilinen ve güvenilir marka değeri olan internet sitelerinde sanal bir alan kiralamaları son dönemin en çok uygulanan satış stratejisi haline gelmiştir. Böylelikle içerisinde birçok firmayı barındıran ve üretici ve tüketicilere fiyat avantajı sunan büyük çaplı sanal mağazalar oluşmuştur.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1/1 inci maddesinde, Türkiye’de ticari, sınaî, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV’ye tabi olduğu,

1/3-f maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu’nun 70 inci maddesinde belirtilen mal ve hakları kiralanması işlemlerinin KDV ye tabi olduğu,

Kanunun 8/2-b maddesi ile de Gelir Vergi Kanunu’nun 70 inci maddesinde belirtilen mal ve hakları kiraya verenlerin KDV’nin mükellefi olacağı, hükme bağlanmıştır.

³ A. Yıldırım, (2011), “Mesafe Satımı” İle “Mesafeli Satım” Kavramları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.18.

⁴ G. Y. Oğuz, (2013), Tüketici Hukukunda Mesafeli Sözleşmeler, TAAD, Yıl:4, Sayı:14 s.1019..

⁵ A. Bülter, (2003), Tüketicinin Korunması Hukukunda Mesafeli Sözleşme Kavramı, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Y.11, S.13, s.16.

Konu ile ilgili olarak yayımlanan 117 seri No.lu KDV Genel Tebliğinin 2.3. “Kiralama İşlemleri” başlıklı 2.3.1. bölümünde;

“KDV Kanununun (1/3-f) maddesine göre, Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiraya verilmesi işlemleri KDV’nin konusuna girmektedir.

Buna göre, söz konusu mal ve hakların kiraya verilmesi işlemi, ticari, sınai, zirai ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde verilen bir hizmet olmasa dahi KDV’ye tabi olacaktır.

Bu kiralama işlemleri ile ilgili KDV;

Kiraya verenin başka faaliyetleri nedeniyle KDV mükellefiyetinin bulunmaması (sadece sorumlu sıfatıyla KDV ödeyenler bu kapsama dâhildir),

Kiracının KDV mükellefi olması (sadece sorumlu sıfatıyla KDV ödeyenler bu kapsama dahil değildir),

Şartlarının birlikte var olması halinde, kiracı tarafından sorumlu sıfatıyla beyan edilecektir.” denilmektedir.

Buna göre, sanal mağazalara ait kısımların ilgili firmalar adına tescilli internet adresleri üzerinden satış yapmak isteyen firmalara kiraya verilmesi işlemi, sanal alan sahibi firmaların KDV mükellefi olması halinde tevkifata tabi olmayan, genel esaslara göre KDV hesaplanmasının gerektiği işlemlerdir.

Öte yandan, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde kurumlar vergisinin mükelleflerinin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanunu’nun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 37 nci maddesinde, her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançların ticari kazanç olduğu hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, Mezkûr Kanun’un 70 inci maddesinde sayılı mal ve hakların kiralanmasından elde edilen gelirin gayrimenkul sermaye iradı olduğu, bu mal ve hakların ticari veya zirai bir işletmeye dâhil bulunduğu takdirde bunların iratları ticari veya zirai kazancın tespitine müteallik hükümlere göre hesaplanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, sanal mağazaların sahibi oldukları internet adresleri veya bu adreslerin bazı kısımlarının kiraya verilmesi karşılığında elde edilen kazancın kurum kazancı olarak beyan edilmesi gerekmekte olup yapılan ödemelerden gelir vergi kesintisi yapılmaması gerekmektedir.

Diğer açıdan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 229 uncu maddesine göre fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.

Aynı Kanunun 231 inci maddesinin (5) numaralı bendinde ise faturanın, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami yedi gün içinde düzenleneceği, bu süre içerisinde düzenlenmeyen faturaların hiç düzenlenmemiş sayılacağı, 232 nci maddesinde; birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek, satın aldıkları emtia ve hizmetler için de fatura istemek ve almak zorunda oldukları; 233 üncü maddesinde de; birinci ve ikinci sınıf tüccarların, fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin bedellerinin perakende satış fişleri ve makine kasaların kayıt ruloları ile tevsik olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, sanal mağaza sahibi firmalar adına tescilli internet adreslerinin veya bu adreslerin bazı kısımlarının, satış yapmak isteyen aracı firmalar tarafından kiralanması işlemine ilişkin olarak

kiracılar adına Vergi Usul Kanunu'nun 231 inci maddesinin 5 inci fıkrasında belirtilen süre içerisinde fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

5- SONUÇ

Sanal mağazacılık internet üzerinden alışveriş işlemlerinin gerçekleştirildiği sanal bir işyeridir. Son zamanlarda sayıları oldukça artan sanal mağazaların yapısı, teknolojik gelişmeyle ortaya çıkan yeni fikirler kapsamında değişerek, sadece kendi marka ürünlerini satan yerler olmaktan çıkmış ve aracılık faaliyetinin sunulduğu, alıcı ile satıcıların bulunduğu sanal mecralar haline gelmiştir. Bu kapsamda ürün ve hizmet sunan yerlerin kendi mecrasına özgü vergisel yükümlülükleri bulunmaktadır. Ticari faaliyet kapsamında internet üzerinden alım satım faaliyetinde bulunan kişilerin alım satım faaliyetinin yapıldığı internet ortamının işyeri kapsamında değerlendirilmesi nedeniyle esnaf muaflığından faydalanmaları mümkün bulunmamaktadır. Bu şekilde faaliyette bulunan kişilerin, faaliyetlerinin büyükşehir belediye sınırları içerisine de taşması nedeniyle basit usulden de faydalanmaları mümkün olmayıp gerçek usulde vergilendirilmesi gerekmektedir. İnternet üzerinden satışa aracılık hizmetleri karşılığında hizmetin gerçekleştirildiği tarihten itibaren yedi gün içerisinde komisyon bedeli tutarında ürün satışına aracılık edilen kişiler adına fatura düzenlemesi, satışı gerçekleştirilen ürün sahibinin vergi mükellefiyetinin bulunması halinde ürüne ilişkin faturanın ürün sahibi tarafından satış bedeli üzerinden satış tarihinden itibaren yedi gün içerisinde alıcı adına düzenlenmesi, satışı gerçekleştirilen ürün sahibinin vergi mükellefiyetinin bulunmaması ancak alıcının mükellefiyetinin bulunması durumunda alıcı tarafından satış tarihinden itibaren yedi gün içerisinde ürün sahibi adına satış bedeli üzerinden gider pusulası düzenlenmesi ve satışı gerçekleştirilen ürün sahibinin ve alıcının mükellefiyetinin bulunmaması halinde ise herhangi bir belge düzenlenmemesi gerekmektedir.

Ayrıca sanal mağazalara ait internet alanları yahut söz konusu alanların bir kısmının kiraya verilmesi işlemi, ticari, sinai, zirai ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde verilen bir hizmet olmasa dahi KDV'ye tabi olacaktır. Sanal mağazalara ait kısımların ilgili firmalar adına tescilli internet adresleri üzerinden satış yapmak isteyen firmalara kiraya verilmesi işlemi, sanal alan sahibi firmaların KDV mükellefi olması halinde tevkifata tabi olmayan, genel esaslara göre KDV hesaplanmasının gerektiği işlemlerdir. Anılan kısımların kiraya verilmesi karşılığında elde edilen kazancın kurum kazancı olarak beyan edilmesi gerekmekte olup yapılan ödemelerden gelir vergi kesintisi yapılmaması gerekmektedir. Sanal mağaza sahibi firmalar adına tescilli internet adreslerinin veya bu adreslerin bazı kısımlarının, satış yapmak isteyen aracı firmalar tarafından kiralanması işlemine ilişkin olarak kiracılar adına ilgili mevzuatta belirtilen süre içerisinde fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- BÜLTER, A. (2003), Tüketicinin Korunması Hukukunda Mesafeli Sözleşme Kavramı, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Y.11, S.13.
- E-Ticaret ve Turizm Sektörü, Kuşadası Ticaret Odası Yayını, <http://www.kuto.org.tr/img/kuto/raporlar/04.pdf>
- OĞUZ G. Y. (2013), Tüketici Hukukunda Mesafeli Sözleşmeler, TAAD, Yıl:4, Sayı:14.
- TURAN, A.H. (2008) "İnternet Alışverişi Tüketici Davranışını Belirleyen Etmenler: Geliştirilmiş Teknoloji Kabul Modeli (E-TAM) İle Bir Model Önerisi", Akademik Bilişim Konferansı, Çanakkale.
- YILDIRIM, A. (2011), "Mesafe Satımı" İle "Mesafeli Satım" Kavramları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.